

Ozadje politike

Pekinška platforma za ukrepanje opredeljuje institucionalne mehanizme za enakost spolov kot nacionalno infrastrukturo za napredek žensk in jih pojmuje kot osrednjo enoto za usklajevanje politike znotraj vlade. V okviru EU se institucionalni mehanizmi za enakost spolov nanašajo na trenutne vladne organe, katerih pristojnosti presegajo napredek žensk in segajo na področje enakosti spolov in vključevanje tega vidika v vsa področja politike.

Sklepi Sveta Evropske unije (2006 in 2013)

- Prizadevati si za oblikovanje in krepitev nacionalnih struktur in drugih vladnih teles, da se vidik enakosti spolov vključi v zakonodajo/javne politike in se pridobijo podatki, razčlenjeni glede na spol (2006).
- Ponovno potrditi potrebo po podpori institucionalnim mehanizmom za enakost spolov, s pozivanjem k dvojnemu pristopu, ki združuje vključevanje načela enakosti spolov in pozitivno ukrepanje (2013).
- Pozvati k nacionalnim strategijam, akcijskim načrtom, orodjem in metodam za vključevanje načela enakosti spolov ter polni uporabi primerljivih statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol (2013).

Direktiva 2002/73/ES o enakem obravnavanju moških in žensk pri zaposlovanju

- Nalaga državam članicam, da sprejmejo potrebne ukrepe za imenovanje organa (organov), pristojnega za spodbujanje, analiziranje, spremljanje in podpiranje enakega obravnavanja vseh oseb brez diskriminacije zaradi spola.

Sporočilo Evropske komisije o vključevanju enakosti spolov (1996)

- Opredeljuje načelo „vključevanja enakosti spolov“ kot sistematično upoštevanje razlik med pogoji, razmerami in potrebami žensk in moških v vseh politikah in ukrepih Evropske unije.

Uredba (ES) št. 1081/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1784/1999

Določa, da so vključevanje načela enakosti spolov in posebni ukrepi v zvezi z ženskami na trgu dela ena od prednostnih nalog pri financiranju in da morajo države članice vključiti opis, kako bodo vključile enakost spolov v cikel načrtovanja.

Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006

- o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999
- Določa splošne določbe o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu ter navaja, da morajo države članice in Komisija zagotoviti spodbujanje enakosti med ženskami in moškimi ter vključevanje vidika enakosti spolov na različnih stopnjah izvajanja skladov.

Strateški cilji pekinške platforme za ukrepanje in kazalniki EU

- H.1** Oblikovati ali okrepiti nacionalne mehanizme in druga vladna telesa.
- H.2** Vključiti vidike enakosti spolov v zakonodajo, javne politike, programe in projekte.
- H.3** Zbirati in razširjati podatke in informacije, razčlenjene glede na spol, za načrtovanje in ocenjevanje.

Leta 2006 je bil v okviru finskega predsedovanja Svetu EU opravljen pregled stanja institucionalnih mehanizmov za enakost spolov in razviti so bili trije kazalniki, s katerimi se merijo stopnja odgovornosti vlade pri spodbujanju enakosti spolov ter človeški viri vladnih in drugih organov za

enakost spolov, meri pa se tudi, v kakšnem obsegu se vključevanje vidika enakosti spolov izvaja v državah članicah. Leta 2013, med litovskim predsedovanjem, je bil izveden pregled tega področja in razvit kazalnik o uporabi statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol, kot orodja za vključevanje vidika enakosti spolov.

Podatkovna zbirka „Ženske in moški v EU – dejstva in številke“, ki jo je razvil Evropski inštitut za enakost spolov, zagotavlja najnovejše podatke in informacije o teh kazalcih, ki so na voljo na spletnem naslovu: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Ugotovitve iz vseevropskih podatkov

Večja pravna in institucionalna zavezanost vključevanju vidika enakosti spolov

Skoraj polovica (47 %) vseh držav članic ima uveden pravni okvir za izvajanje vključevanja vidika enakosti spolov (v primerjavi s 36 % v letu 2006). Trenutno so vladne strukture za izvajanje vključevanja enakosti spolov prisotne v večini držav članic. Upoštevanje enakosti spolov pri načrtovanju proračuna je po zakonu obvezno v osmih državah članicah. Vendar upoštevanje enakosti spolov pri načrtovanju proračuna in ocena učinka glede na spol v večini držav članic nista obvezna in se zato redko uporabljata.

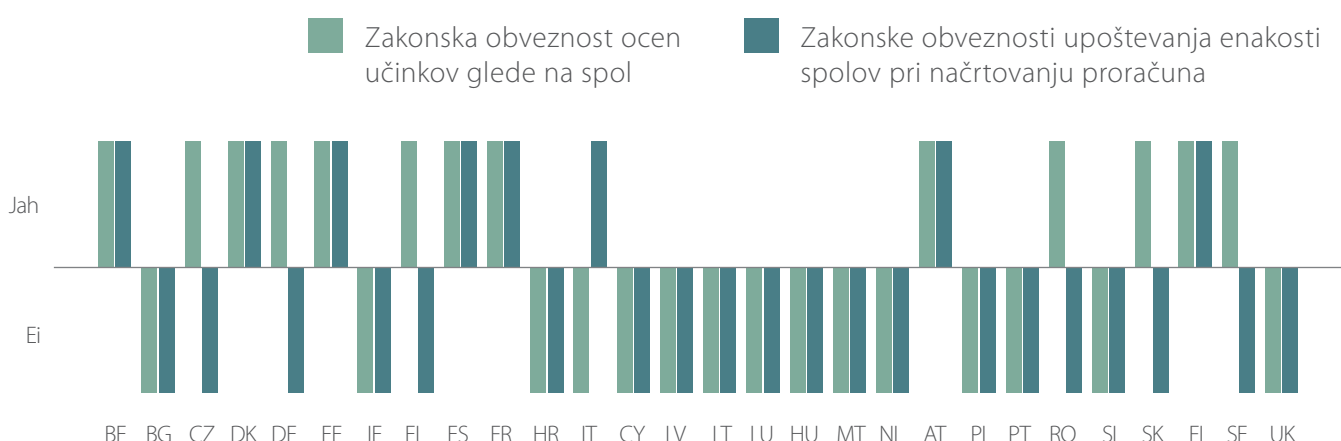
Za izvajanje vključevanja vidika enakosti spolov so

potrebni: politična zaveza; struktura vladnih teles in uradnih oseb, pristojnih za vključevanje vidika enakosti spolov; posvetovanje s strokovnjaki na področju enakosti spolov v okviru vlade in v okviru civilne družbe; znanje (usposabljanje in osveščanje) o tem, kako izvajati vključevanje vidika enakosti spolov; ter uporaba metod in orodij. Pri ocenjevanju učinkovitosti na podlagi modela, predlaganega v okviru litovskega predsedovanja, so bile najuspešnejše države članice EU Finska in Francija (14 točk), Španija in Švedska (13,5 točke) ter Avstrija (13 točk). Najnižje uvrščene države članice so bile Irska (2 točki), Slovaška (3,5 točke), Latvija (4 točke) in Grčija (4,5 točke). Vse druge države članice so se uvrstile v sredino (5–10 točk).

Več držav članic EU izkazuje visoko učinkovitost pri spodbujanju enakosti spolov

Na podlagi meril, določenih za oceno učinkovitosti, država članica prejme 10 točk, če je največja odgovornost za spodbujanje enakosti spolov dodeljena vladnemu ministru; na najvišji ravni ministrstva deluje stalni vladni organ za enakost spolov; njegove glavne naloge so: 1. oblikovanje vladne politike, 2. pregled zakonodaje, priprava osnutkov zakonov, 3. spodbujanje izvajanja vladnih odločitev ter 4. usklajevanje in/ali razvoj vključevanja vidika enakosti spolov; država članica pa ima akcijski načrt za spodbujanje enakosti spolov in sistem za redno poročanje zakonodajnim organom. Na splošno se je učinkovitost nekaterih držav članic od leta 2006 izboljšala. Leta 2013 je največ točk doseglo osem držav članic EU, v primerjavi s tremi

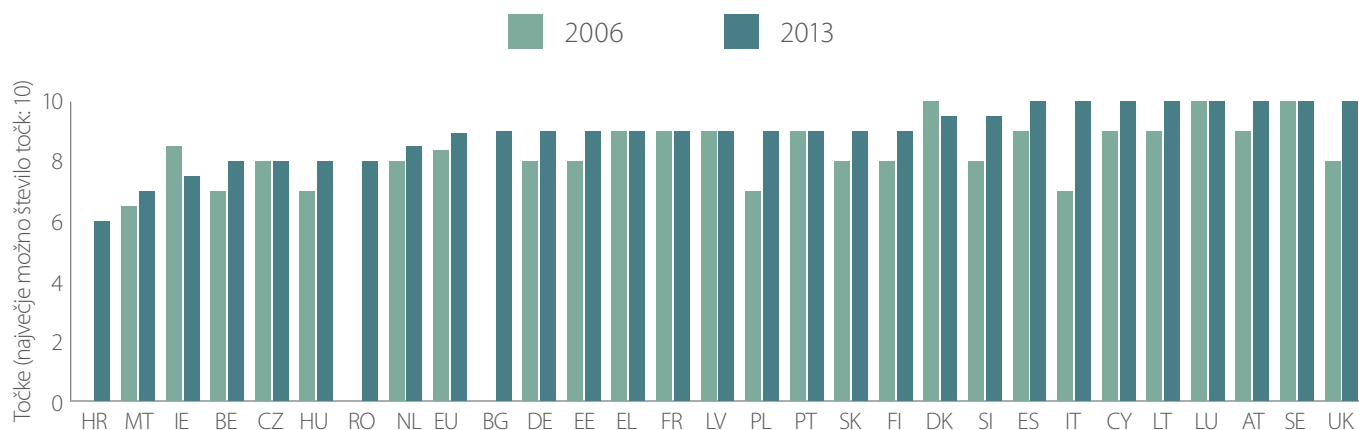
ZAKONSKE OBVEZNOSTI UPORABE METOD VKLJUČEVANJA VIDIKA ENAKOSTI SPOLOV PO DRŽAVAH ČLANICAH, 2013

Vir: EIGE, Učinkovitost institucionalnih mehanizmov za napredek na področju enakosti spolov, 2014.

RAZVOJ NA PODROČJU ODGOVORNOSTI VLADE ZA SPODBUJANJE ENAKOSTI SPOLOV PO DRŽAVAH ČLANICAH, 2006 IN 2013

Vir: EIGE, Učinkovitost institucionalnih mehanizmov za napredek na področju enakosti spolov, 2014.

državami članicami v letu 2006. Med preostalimi državami članicami jih je deset izboljšalo rezultat, pri petih ni bilo sprememb, dve pa sta dobili manj točk kot leta 2006.

Zakonska zahteva za pripravo statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol, obstaja v skoraj vseh državah članicah.

Točke, s katerimi se količinsko merita priprava in razširjanje statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol, se dodelijo na lestvici od ena do šest, pri čemer se učinkovitost meri na podlagi treh meril: zavezanost vlade pripravi statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol, zavezanost vlade razširjanju teh statističnih podatkov ter metode, ki se uporabljajo za razširjanje statističnih podatkov o enakosti spolov. Štiri države članice EU so dosegle največje število točk (6). Samo tri države članice EU nimajo nacionalne zakonske obveznosti priprave statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol, sedem pa nima obveznosti, da se ti statistični podatki javno objavijo.

Neodvisen organ za spodbujanje enakega obravnavanja žensk in moških obstaja v petih državah članicah EU

Večina držav članic je obravnavala diskriminacijo zaradi spola ter enake možnosti za ženske in moške skupaj z več drugimi razlogi za diskriminacijo, in sicer v okviru neodvisnega organa, pristojnega za obravnavo in boj proti diskriminaciji. Leta 2013 je manj držav članic kot v letu 2006 imelo poseben organ za boj proti diskriminaciji, ki se je ukvarjal izključno s spodbujanjem enakega obravnavanja žensk in moških.

V skoraj vseh državah članicah EU je gospodarska kriza prizadela javni sektor, v katerem se je bistveno zmanjšalo število zaposlenih. Vendar je bil učinek na enakost spolov med državami članicami različen in vse države članice niso poslabšale uvrstitve med EU-28.

Koristne pobude:

Upoštevanje vidika enakosti spolov pri načrtovanju proračuna: Od leta 2013 morajo zvezna država, zvezne dežele in občine v Avstriji pri upravljanju proračuna upoštevati vidik enakosti spolov. V Belgiji je ministrski svet leta 2010 sprejel okrožnico o upoštevanju vidika enakosti spolov pri načrtovanju proračuna, objavljen pa je bil tudi priročnik o zakonodajnih in praktičnih posledicah. Vsa francoska ministrstva so od leta 2010 sprejela horizontalne politike, da bi poudarila proračunska prizadevanja za enakost spolov.

Ocena učinka glede na spol: V Franciji so od leta 2012 vidiki enakosti spolov vključeni v predhodno oceno učinka zakonodajnih dokumentov. Njihov cilj je oceniti, ali bi lahko predpisi neposredno ali posredno nesorazmerno koristili enemu spolu ali poslabšali obstoječe stanje. Od leta 2013 je uvedeno orodje „preskus spolov“, ki je posebno orodje za enakost spolov v predhodni analizi učinkov zakonodaje in upravnih predpisov, ki se predloži ministrskemu svetu. V Avstriji je ocena učinka glede na spol osredotočena na učinke, ki bi jih ministrski projekti lahko imeli na enakost žensk in moških, pri čemer se učinki analizirajo na šestih področjih: plačila fizičnim ali pravnim osebam; zaposlovanje, dohodek in izobraževanje; neplačano delo; javni prihodki; postopki in organi odločanja; uporablja se tudi pri analizi zakonov in vključuje: analizo problema, cilje in ukrepe, kazalnike in oceno vrste učinkov.

DOSEŽKI IN OVIRE NA PODROČJU H: INSTITUCIONALNI MEHANIZMI ZA NAPREDEK ŽENSK

DOSEŽKI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none">• Odgovornost vlade pri spodbujanju enakosti spolov se je povečala.• Nekoliko se je povečalo število neodvisnih organov za spodbujanje enakosti spolov.• EIGE je bil ustanovljen kot institucionalni mehanizem na ravni EU za napredek na področju enakosti spolov.• Uporaba statističnih podatkov, razčlenjenih glede na spol, se je povečala.	<ul style="list-style-type: none">• Na sredstva, namenjena mehanizmom za enakost spolov, je vplivala finančna kriza.• Vključevanje vidika enakosti spolov se ne uporablja na vseh področjih politike, upoštevanje vidika enakosti spolov pri načrtovanju proračuna pa se v državah članicah uporablja redko.• Število vlad, katerih ministri so odgovorni za enakost spolov, se je zmanjšalo• Najnovejši trendi pri združevanju organov za enakost spolov, ki se ukvarjajo samo z vprašanjem spolov, z organi, ki se ukvarjajo z več razlogi za diskriminacijo, lahko ogrozijo prepoznavnost in učinkovitost enakosti spolov kot področja politike.

Pot naprej za EU

- Podpirati učinkovitost institucionalnih mehanizmov z dodeljevanjem ustreznih človeških in finančnih virov, da bi zadostili povečanemu povpraševanju in različnim nalogam.
- Povečati zmogljivost za uporabo pomembnejših orodij za vključevanje vidika enakosti spolov pri načrtovanju politike (npr. upoštevanje vidika enakosti spolov pri načrtovanju proračuna, ocena učinka glede na spol in krepitev zmogljivosti ob upoštevanju vidika enakosti spolov).
- Ohraniti enakost spolov kot prednostno nalogo politike, zagotoviti, da institucionalni mehanizmi podpirajo druga področja politike z ustreznim vključevanjem vidika enakosti spolov in dopolnjujejo prizadevanja za obravnavo primerov diskriminacije zaradi spola.
- Okrepiti izvajanje zakonodaje o enakosti spolov in evropskega pravnega reda, da se omogoči prehod z „zakonske“ enakosti na „dejansko“ enakost in se hkrati zagotovi, da se enakost ne obravnava samo s pravnega vidika.

MISSING TRANSLATION

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-280-8

doi:10.2839/82394

MH-04-15-022-SL-N